

บทที่ 1

บทนำ

มูลนิธิโครงการหลวงได้ดำเนินงานส่งเสริมการปลูกไม้ดอกในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 19 แห่ง จำนวน 74 ชนิด ซึ่งเป็นไม้ตัดดอก 49 ชนิด ไม้ตัดใบ 27 ชนิด มีมูลค่าที่จำหน่ายออกสู่ตลาด ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2553 และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีมูลค่าการจำหน่ายไม่ต่ำกว่า 26 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2556 เบญจมาศเป็นไม้ดอกที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่โครงการหลวง เนื่องจากตลาดมีความต้องการอย่างต่อเนื่อง และผลผลิตที่ได้ก็ยังไม่เพียงพอความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากยังมีปัญหาการผลิตทั้งในด้านความสม่ำเสมอและคุณภาพผลผลิต อุปสรรคและปัญหาที่สำคัญในการผลิตเบญจมาศให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ได้แก่ ปัญหาเรื่องโรค แมลงศัตรูพืช ความไวแสง และอายุการปักแจกันสั้น เป็นต้น

เบญจมาศ เป็นพืชที่ไวต่อช่วงแสงหรือตอบสนองต่อความยาวของวัน เบญจมาศส่วนใหญ่เป็นพืชวันสั้นต้องได้รับแสงในเวลากลางวันเกิน 13.5 ชั่วโมง เบญจมาศจะไม่ออกดอกหรืออีกนัยหนึ่งคือ ถ้าเบญจมาศได้รับแสงน้อยกว่า 13.5 ชั่วโมง เบญจมาศจะออกดอก ความยาวของช่วงแสงในทุกภาคของประเทศไทยและทุกฤดูมีประมาณ 12.5 ชั่วโมง (อดิศร, 2535) ดังนั้น เบญจมาศจึงสามารถปลูกและออกดอกได้ทุกฤดูในประเทศไทย แต่สิ่งที่สำคัญ คือ ต้องพยายามให้ต้นเบญจมาศมีโอกาสเจริญเติบโตทางกิ่งก้านอย่างพอเพียงก่อนที่จะออกดอก มิฉะนั้นดอกเบญจมาศจะมีคุณภาพไม่ดี คือ ก้านดอกสั้นและมีขนาดเล็ก ใบไม่ดีและจำนวนใบไม่มาก ดอกมีขนาดเล็ก การแก้ไขให้เบญจมาศมีโอกาสเจริญเติบโตทางกิ่งก้านอย่างพอเพียงก่อนออกดอก ทำได้โดยการให้แสงไฟให้ยาวนานเพิ่มขึ้น อาจจะเป็นอีก 3-5 ชั่วโมง แล้วแต่พันธุ์และท้องที่ สำหรับการปลูกในช่วงวันยาวหรือในช่วงฤดูร้อน จำเป็นต้องคลุมด้วยพลาสติกดำในตอนเย็นถึงเช้า คลุมตั้งแต่ระยะปิดไฟจนถึงระยะเก็บเกี่ยวทำให้เกิดการสะสมความร้อนภายในพลาสติกคลุม อุณหภูมิจึงสูงขึ้น อีกทั้งไม่เกิดการระบายอากาศ สภาพอากาศภายในพลาสติกคลุมจึงร้อนขึ้น ซึ่งเหมาะต่อการเจริญและทำให้เกิดโรคราสนิมขาว ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อดอกและใบเบญจมาศอย่างมาก

คุณภาพของเบญจมาศก่อนการเก็บเกี่ยวมีความสำคัญมาก เพราะส่งผลต่อคุณภาพหลังการเก็บเกี่ยวด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแข็งแรง และความสมบูรณ์ของต้นพันธุ์ การปลูก การให้ปุ๋ยและน้ำ และประการสำคัญ คือ การจัดการเรื่องโรคและแมลงศัตรูซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพและปริมาณของผลผลิตโดยตรง โดยเฉพาะโรคราสนิมขาว (*Puccinia horiana*) ที่เกิดขึ้นในช่วงการผลิตนอกฤดูหรือช่วงเปลี่ยนฤดูกาล เริ่มแรกจะเกิดจุดสีเหลืองขนาดเล็กบริเวณส่วนบนของใบซึ่งจะค่อยๆ ขยายใหญ่ขึ้น และเมื่อสังเกตบริเวณใต้ใบจะเห็นจุดสีขาวนวล ต่อมาจะขยายใหญ่ขึ้นเมื่อเจริญเต็มที่และถ้าระบาดมากจะทำให้ใบมีสีเหลืองแห้งลามไปทั่วทั้งใบ ในดอกจะมีอาการไหม้แห้งจากปลายกลีบดอกเข้ามา เชื้อสาเหตุโรคอาศัยลมเป็นพาหะ โดยสภาพที่มีความชื้นสูงมากกว่า 90 เปอร์เซ็นต์ และอุณหภูมิ 17 องศาเซลเซียส เหมาะสมต่อการงอกของสปอร์ สำหรับการจัดการควบคุมโรคราสนิมขาวนั้นปฏิบัติได้ยาก เนื่องจากสามารถแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงการใช้สารเคมีในการควบคุมนั้นมักไม่ค่อยประสบผลสำเร็จ เพราะเชื้อราสาเหตุโรคชนิดนี้มักจะต้านทานต่อสารเคมี ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและทดสอบพันธุ์ที่สามารถต้านทานโรคราสนิมขาว ร่วมกับการทดสอบพันธุ์

ของเบญจมาศที่ไม่ไวแสงด้วย เนื่องจากการเพาะปลูกเบญจมาศในประเทศไทยนั้นจะต้องให้แสงเพิ่มในช่วงกลางวัน และการคลุมพลาสติกดำสำหรับการผลิตนอกฤดูซึ่งทำให้ต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น และเกิดการระบาดของโรคราสนิมขาวได้ง่าย ถ้าหากมีเบญจมาศพันธุ์ใหม่ที่ไม่ไวแสงหรือไม่ตอบสนองต่อความยาววัน จะสามารถลดต้นทุนเรื่องระบบการให้วันสั้นในการผลิตเบญจมาศลงได้ รวมถึงการมีอายุในการปักแจกันนาน จะเป็นข้อได้เปรียบที่สามารถแข่งขันกับตลาดภายนอกได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและทดสอบพันธุ์เบญจมาศที่ต้านทานโรคราสนิมขาว และไม่ไวแสงหรือไม่ตอบสนองต่อความยาววัน
2. เพื่อศึกษาและทดสอบพันธุ์เบญจมาศที่มีอายุการปักแจกันนาน

ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษาและทดสอบพันธุ์เบญจมาศที่มีความต้านทานโรคราสนิมขาว และไม่ไวแสงหรือไม่ตอบสนองต่อความยาววัน
2. การศึกษาและทดสอบพันธุ์เบญจมาศที่มีอายุปักแจกันนาน

